

Lasten Suometar.

— Lisälehti Suomettarelle, perjantaina 7 p. Marraskuussa. —

N°. 17.

Sitä kunsta kuuleminen, jonka juuresa asunto.

W. 1856.

Gutenbergin muistopatsas.

Wtime n:sa saitte lyhykäisen elämäkertomuksen kirjapainon ensimmäisestä keksijästä, Juho Gutenbergistä. Nyt saatte silmäiläkseenne kuwan tämän kiitetyn miehen muistopatsaasta, joka seisoo hänen syntymäkaupungisjansa, Maintsissa Saksanmaalla.

Monta kertaa ja kauwan aikaa, Juho Gutenbergin kuoleman jälkeen, tuumittiin hänen kunniaksensa teettää oivallinen muistopatsas. Kaikki myödyttivät hänen semmoisen ansaitsewan, paremmin kuin mont muu kiitetty mies maailmassa; mutta minäläinen se piti tehtämän, sitä olivat ajatukset erinkaltaiset. Myös muitakin esteitä tuli wäliin ja sillä tawalla wiipyi tämän muistopatsaan valmistaminen satoja vuosia, kunne sitä wihdoin täydellä todella ruwettiin w:na 1827 toimeen panemaan Maintsin Taide- ja Kirjallisuusseuran huolen kautta.

Gutenbergin keksintö ei koskenut ainoastansa hänen syntymämaatansa eikä myöskään ainoastansa Europpaa, mutta kaiffia maita maanpiirillä, ja sentähden pantiin kehoitus kulkemaan kaikille siwistyneille kansoille, että joka paikassa kerättäisiin rahaa hänen muistopatsaan raken-

nukseen. Tämä kehoitus tuli kuulluksi sillä seurauksella kuin toiwottawa olikin. Kaikista maista ja säädyistä laitettiin apuja. Kukaan ei kysynyt, apua tähän tarkoitukseen antaessa, missä kirjapainon suuri ja hyödyttäväinen taide keksittiin. Jokainen tunsi welwollisuudensa muistaa sitä miestä, joka sen oli keksinyt, huolimatta siitä, mistä hän oli kotosin. Jotka tätä yhteistä astiata suosittelivat ja ymmärstivät sille arwon antaa, ajattelivat näin: kirjapaino on ihmisen suurempia ja paraimpia keksinnöitä; sen vaikutus ulottuu suwusta suwuun ja se lewiää, jos ei tänä päivänä niin huomenna, ympäri maanpiirin kansasta kansahan; se tuopi myötänsä autuuden sanan kaikille syntisille; se saattaa lohdutuksen kaikille wainotuille, suojelee wiattomuuden, kufistaa wälheen salaiset juonet ja antaa totuudelle ja oikeudelle julkisen sijansa; se on auaisut kärstwälle ihmiskunnalle kuitwaamattoman lähteen, josta jokainen pisara wuotaa kaikkein wirwoitukseksi ja voitoksi; sen woimallinen ääni rankaisee raakuuden ja itsewaltaisuuden häiritykset; se alaspainaa epäuskon ja wawhistaa walistuksen, uskon, rakauden, ystäwyyden, kaupan ja kansakäymisen siteet kansain wälillä, asukoot he Pohjan kylmillä perillä eli Etelän lämpimissä maisissa.

Näin ne ajattelivat, jotka Gutenbergin muistopatsaasen apuja keräsiwät ja antoiwat. He tiesiwät, että hänen jalo neronsa oli ihmiskunnalle lahjoittanut kirjapainotaitteen, joka nyhyisille ja tulewille suwulle on rikkaasti wuotawa walistuksen ja warallisuuden lähde.

Päikasta, mihin muistopatsas piti tehtämän, ei riideltty. Jokainen fanoi: Maintsiin se pitää asetettaman. „Täältä“, lausui kerran Gutenberg itse, „on kirjapainotaide lähtenyt maailmaan, täällä se keksittiin ja myöskään sai täydellisen valmistuksensa“. Sinne siis muistopatsaskin hänelle piti toimitettaman. Gutenbergin syntymäkaupungin asujat täyttiwät myös runsaasti ja rehellisesti welwollisuutensa, niinkuin myös koko Saksanmaa, josta keräytyi rikkaita apuja suurissa summissa muistopatsaan tekoon.

Mainio taidenieffa Thorwaldsen, kotosin Tanskasta, teki mallin, jonka mukaan muistopatsas walettiin, eikä ottanut siitä mitään palkkaa. Mallin walmisti hän Roomissa ja muistopatsaan walamisen toimitti kiitetty taidenieffa Kroatier, Parisista. Se on walettu messinkisekajaisesta metallista ja kooltansa aiwan suuri ja kaunis.

Muistopatsaan etupuolella seisoo latinan ja saksan kie-
linen kirjoitus, joka suomeksi kuuluu näin:

Zubo Gensfleisch

Gutenbergille,

Kansaportwari Maintsissa.

Koko Euroopasta kotoilla awuilla owat

Maintsin portwarit toimittaneet tämän

muistopatsaan.

1837.

Toisella puolella seisoo latinaaksi:

Kretkhalaisille ja Roomalaisille salatun taiteen

on yhden Saksalaisen keksintörikas nero

tuonut ilmiin. Kaikki, mitä Wanhat

ja Uudet owat keksineet, owat he

nyt keksineet ei itsellensä ai-

noastaan, mutta myös

kaikille kansoille.

Elokuun 14, 15 ja 16 päivänä 1837 vihittiin tämä
muistopatsas, jolloin se vasta oli oikein valmis. Gu-
tenberg oli Gensfleischin suvusta isänsä puolesta, ja sen-
tähden seisoo myös se nimi muistopatsaassa. Eläkönsä
tapautui hänelle se kunnia, että hän korotettiin aatelis-
käähtyyn, mutta hänen suurin ja oikea aatelinsa oli Ju-
malan antama neronsa.

Reljä on pientä maan päällä, ja owat toi- mellisemmat wiisaita.

(Salomon Sananl. 30 l. 24 w.)

Kallit lapsukaiseni! Minä toivoisin että kaikki olisitte
hyvin wiisaita. Wiisaus on paljon parempi kuin rahat,
foreat waatteet, komeat, kallit hewokset ja kiiltävät wan-
nut. Tyhmiä ihmisiä hyvä onni harvoin seuraa. He
owat harvoin onnelliset. Sydämeni siimäinen toivo on
sentähden se, että te kaikki, rakkaat poikaseni ja tyttöjeni,
kasvaisitte wiisaudessa.

„Mutta miten wiisiksi päästä voimme?“ kysytte ehkä.
„Mitä meidän tehdä pitää wiisautta saadaksemme?“ Wi-
saus on ihana asia ja kyllä sen saatte, kun waan sen pe-
rään ahkeroitte.

Rakkaat lapset! Jos wiisiksi tulla tahdotte, niin teidän
pitää Jumalalta wiisautta rukoileman. Sitä on kaikki.
Te tiedätte, miten Salomo teki nuorena ollessansa; hän
rukoili wiisautta, saattaaksensa suurta waltakuntaa hallita,
ja ihmeellisesti tawalla kuuli Jumala hänen rukouksensa.
Niin Hän tekee teillekin. Olette ehkä kuulleet puhutta-
wan pienestä työstä, nimeltä Runilla, josta löytyy kau-
nis laulu. Hän rukoili uskossa wiisautta, rukoili yhä,
käydessä ja seisoesa; ja Jumala ei ollut myöhä kuule-
maan hänenään rukouksensa. Hänen ymmärryksensä
muuttui entistä paremmaksi ja siitä oli hänen wanhem-
millensa ja ystäwillensä suuri riemu ja hyöty. Jos siis
wiisiksi tahdotte päästä, pitää teidän Jumalalta wiisautta
rukoileman. Se on sen saamiseen paras wälilappale.

Sitä pitse pitää teidän lufeman Jumalan pyhää kir-
jaa, Piipliätä. Siitä saatte nähdä, mikä totinen wiisaus
on. Siitä saatte myös tietää, miten wiisait ihmiset käyt-
tävät itsensä. Tämä on myös wälilappale wiisauden
saamiseen; teidän pitää Jumalan sanaa lufeman.

Mutta kuka wiisaita toimellisemmat owat? Salomo
on ihmisille opiksi ja esikwaksi ne eteen-asettanut ja ne
owat: Myyriäiset, Kaninit, Heinäsiikat ja Hä-
mähäkki. Kaikki owat ne pienosa, wiheleäisiä ja heif-
koja eläviä. Mutta kuitenkin owat wiisaita toimellisem-
mat. Myyriäinen on pieni maassa matelewa eläin, jonka
hywin tunnette; kanini on niinkuin jänis mutta paljon
pienempi. Ne heinäsiikat, joista Piipliässä puhutaan,
owat samanlaiset kuin heinäsiikat meidän maassa, mutta
suuremmat. Hämähäkin olette kaikki nähneet; se ei ole
mikään waarallinen eläin, ei sitä pienonen lapsikaan tar-
witse peljätä. Mutta Jumala sanoo, että myyriäinen,
kanini, heinäsiika ja hämähäkki owat sangen wiisait,
waikka owat pienet. Teistä on myös moni pieni, mutta
se ei haittaa teitä wiisiksi pääsemästä. Pieni ja wi-
sas voimme yhtäaika olla, ja sentähden tahdon teille
toiste puhua mainituista pienistä ja wiisaista eläimistä
ja kuinka teidänki tulee wiisaita ja toimellisia olla.

Näkymätön laulaja.

Köyhä poikanen istui äitinsä haudalla. Raskas murhe
painoi häntä, sillä sydämellisesti oli hän äitiänsä ra-
kastanut. Hänellä oli tosin nyt toinen äiti; mutta se
oli kova ja paha häntä kohtaan. Sentähden juoksi
hän aina päivän työstä päästyänsä haudausmaahan, is-
tui rakastetun äitinsä haudalla, valitti ja itki. Mutta
kauvan ei hän valittanut ja pian unoutti hän surunsa,
sillä täällä oli kaikki hiljainen ja rauhallinen, ja hänen
vieressensä seisoi enkeli kantele kädessä; tämä enkeli
lauoi ja soitti taivaallisia säveleitä. Poika ei nähnyt
enkeliä, mutta laulun ja soiton ääni meni syvälle hä-
nen sydämeensä.

Mutta nyt tänä iltana seisoi enkeli surullisena po-
jan vieressä. Heikki, se oli pojan nimi, ei saa-
nut siitä syystä sitä lohdutusta, johon oli tottunut.
Murheellisena kysyi hän: ”Miksi en tänä iltana saa
kuulla entistä suloista ääntä ja soittoa?” ”En voi enkä
saa sinulle laulaa”, vastasi enkeli: ”tänä päivänä et
ole ollut hyvä. Miksi isällesi valitit, että äitisi on
ollut kova?” — ”Enkö minä ollut viaton?” sanoi
poika; ”enkö täyttänyt isäni käskyn ja kitkin peruna-
maata niin ahkerasti, etten hetkeäkään levännyt?” —
”Mutta”, vastasi enkeli, ”sinun olisi kuitenkin pitänyt
olla vaiti; tiedäthän sinä, ettei isäsi voi sitä auttaa ja
sinä olet vaan lisännyt hänen murhettansa”. — Ja
poika itki, syleili hautaa ja lausui: ”Anna anteeksi,
anna anteeksi!” Ja hän kuuli hiljaisen soiton enke-
lin kanteleesta.

Heikki tuli suuremmaksi. Isänsä kuoli kohta, ja äitipuoli oli hänelle entistä kovempi, mutta enkelin laulu ja soitto lievitti hänen surunsa ja murheensa, sillä poika oli hyvä ja siivo. Äitipuoli kuoli; silloin oli Heikki jo kasvanut mieheksi. Hän oli ainoa perillinen isänsä jättämään omaisuuteen, joka ei ollut suuri; tupa, puutarha ja vähän peltoa, tämä oli kaikki Heikin perintö. Hänen isänsä oli ollut puutarhan hoitaja ja hän päätti myös siksi ruveta. Ahkeruus ja toimellisuus teki hänestä varallisen miehen. Onnellisuus seurasi hänen töitensä, hän nai rakkaan vaimon ja sai muutamain vuosien kuluttua tytön ja pojan suotuisiksi lapsiksensa. Ilo ja tyytyväisyys asui hänen pienessä majassansa; mutta jos hän ei kuullut enkelin ääntä, oli kaikki onnellisuutensa arvotta. Hän tutki silloin ajatuksensa ja tekonsa, ja havaitsi pian, missä oli vian-alainen, katui ja paransi itsensä; ja silloin kuuli hän taas enkelin taivaallisen laulun. Ei kukaan toinen hänen perheessään kuullut laulua eikä kanteleen soittoa; mutta kun Heikki iltahetkinä istui ääneti ajattelevaisen näköisenä ja kasvonsa kirkastuivat ilosta, silloin sanoivat lapset hiljaa toisillensa: "Antakaamme isän olla nyt rauhassa: hän muistelee ohitsemenneitä aikoja!"

Heikin tukka alkoi muuttua harmaaksi; voimansa heikontuivat ja hän ei jaksanut enää hoitaa töitensä, niinkuin ennen. Mutta hänen poikansa Wilkko oli siivo ja ahkera, niinkuin itsekin oli ollut, ja nuori Anna auttoi äitiä, joka myös jo oli vanha ja voimaton. Ja tämä Heikin rakastettu toveri kuoli ennenkun hän ja syvä suru täytti hänen sydäntänsä; mutta enkeli veisasi hänelle toivon virttä, että hän kerran vielä näkisi vaimonsa taivaan ihanoissa majoissa, ja hän itki, mutta ei tietänyt surustako eli riemusta. Ja lapset olivat hyvin suruissansa; mutta myöski heillä oli enkelinsä, jotka heille lohdutuksen toivat; enkelit kuiskivat heidän korviinsa: "Te olette olleet siivot, nöyrät, kuuliaisat ja ahkerat, ja vielä taivaan valtakunnassa rakastaa äitinne teitä!"

Aika kului. Muutamana aamuna sairastui Heikki ja ennenkun iltapäivän rusko oli taivahalta kadonnut, tunsii hän kuoleman lähestyvän. Vuoteen vieressä istui kumpainenkin lapsi; Wilkko luki isällensä Pipliätä ja Anna puristi niinkuin jäähyväiseksi isänsä kylmettyvää kättä. Silloin kirkastui taas Heikin muoto ja silmät; "Ole, Wilkko, ääneti," kuiskui Anna, "isä muistelee kuluneita aikoja!" Ja niin hän tosin teki, ja vielä heleämmästi ja selkeämmästi kuin milloinkaan muulloin kuuli hän enkelin laulun ja soiton. Tämä oli hänen tuuvitusvirtensä, joka kostutti kaikki hänen tuskinsa, ja kirkastuneilla kasvoilla nukkui hän viimeiseen uneensa. Ja kun sielu oli ruumiista eronnut, seisoi enkeli hänen vieressään, ja nyt näki hän selvästi sen olennon, syleili sitä ja kiitti kaikista niistä suloisista lauluista, jotka se hänelle oli kanteletta soittaen laulanut. — "Kiitä niistä Jumalaa!" sanoi enkeli:

"minä olen sinun omatuntosi ja minulla oli työnä johdattaa sinua elämän läpi ja nuhdella sinua vioistasi; mutta sain sinulle veisata, laulaa ja soittaa, kun olit kuuliainen; ja sinulla oli oikeus, kun et katsonut etkä pitänyt lauluani minäkään palkintona, mutta armona Jumalalta. Tule, minä saatan sinun nyt oikeahan kotiisi!"

Kumpainenkin kohosi hiljaa ylös avaruuden valkeuteen, jonne silmänne ei voi heitä seurata; mutta kuolinvuoteen vieressä notkistivat lapset polviensa ja itkivät hiljaisesti.

Lammas.

Lampaan tunnente ulkonäöltä paremmin kuin tämä kuva sitä voi osoittaa. Mutta ette tiedä, miksikä tätä eläintä kesynä pidetään. Hyvän lihanko tähden? Ei sentähden ainoastansa, mutta enemmän vielä villan tähden, josta kehrätään ja kudotaan vaatteita.

Lammas elää ja pidetään kesynä koto-eläimenä melkein yli maanpiirin; mutta erimaissa ovat lampaat erinkaltaiset sekä ruumiin kasvulta että villan hienoudelta. Hienovillasia, niin kutsutuita merinoslampaita, löytyy Espanjassa. Englannissa ovat ne myös hyvä- ja hienovillasia. Iislannissa on karkiavillasia lampaita ja niillä on 4 ja 6:kin sarvea; ne käyvät ulkona kaiken talven. Afrikassa on lampaita, joilla on loppa korvat ja niin raskas saparo, että pieni vaunu pidetään heidän perässään, jolla saporotansa vetävät.

Kaikki eläimet ovat luultavasti alusta olleet villit, mutta ihminen on niitä vähitellen kesyttännyt. Lammas kesytettiin jo hyvin aikaseen; sillä Pipliässä kerrotaan Abelin, joka oli Adamin poika, olleen lammaspaimen. Vieläkin tavataan ne eläimet villinä, joista lammas on sukuperäisin, Keski-aasiassa, josta ihmiset ympäri maanpiirin uskotaan levinneen.

Lammas on lauhkea ja lempeä eläin; sentähden kuvataan se viattomuuden merkiksi Vapahtajan ristin kanssa; Kristusta kutsutaan Jumalan karitsaksi Pipliässä. — Harvoin lammas riitaan rupeaa, ainoastaan pässit välistä puskevat. — Kylmää lampaat enemmän sietävät kuin lämmintä, ja ensin arastelevat sadetta ja märkyyttä. Hyvää vettä ne juodaksensa tahtovat. Kuivassa, ei lämpimässä, ilmassa kasvaa niiden villa paritse. Tavallisesti lampaat keritään Pääsiäisen ja Mikkelin aikana; hienovillaset keritään vaan kerran vuodessa ja Iislannin lampaat pudottavat itse villansa toukokuun lopulla joka vuosi.

Lammas voipi elää noin 14 ja 22 vuoden vanhaksi, mutta harvoin kuitenkaan yli 8 vuoden.

Suomen lampaat ovat karkiavillaset, mutta ei kuitenkaan niin kuin Iislannin; hienovillasia on tuotu ulkomailta, niin että verkavapriikeissamme voidaan hie-

noppaakin verkavaatetta tehdä. V:nä 1850 löytyi Suomenmaassa 804 tuhatta 354 lammasta; arvattavasti ovat ne siitä ajasta enenneet.

Nuorukainen.

Nuorukainen, maasi toivo,
Omat huolesi unouta
Halvat pyyntösi hävitä,
Suunni tiesi taivahalle,
Kätesi kanssa ojenna
Otavaisten olkapäille,
Oman kansasi valoksi,
Ihmiskunnalle iloksi!

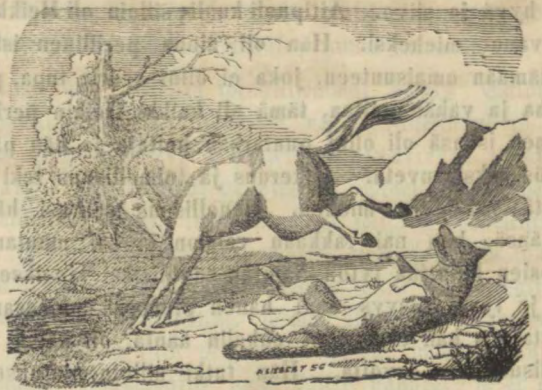
Nuorukainen, maasi toivo,
Maasi toivo, maasi kukka!
Nuose Väinön kukkuloille,
Kotimaasi kunnahille;
Katso kaunoista kotia,
Armahata asunsijoa;
Kuule käön kukuntoa,
Oman linnun laulantoa!

Nuorukainen, maasi toivo,
Maasi toivo, maasi neste!
Luo silmäsi saloille,
Vetele yli vesien,
Suomen saarille suloille;
Katso kuin on tok katala,
Vielä viono kotimaasi,
Kuinp' on lemmelle leppysä!

Nuorukainen, maasi toivo
Maasi toivo, maasi riemu!
Laskeu laksohon suvella,
Oman kultasi keralla;
Laula kanssa herttahesi,
Laula Suomelle iloksi,
Kotimaasi kunniaksi,
Oman kansasi valoksi!

Nuorukainen, maasi toivo,
Maasi toivo, maasi voima!
Voimasi lujaksi saata,
Tahtosi yhdeksi taita!
Tiedollesi lempilangat
Lemmen ahjossa valata;
Pane niillä palmikoille
Työsi, toimesi, somasti,
Aivohin oman kansasi,
Syämihin *Suomalaisten!*

Susi ja Hevonen.

Susi oli jo niin vanhaksi joutunut, ett'ei itseensä enää toisten elävien pyytämisellä elättää jaksanut. Nälissänsä metsiä pitkin jolkotellen, mielti hän siis tämän elatuskeinon: hän lainasi ketulta pukimet, pukeusi niihin ja meni hevosen luoksi, jonka laiumella näki kävelevän. "Terve miehen"! toivottain, valehteli hän sille itsensä tohtoriksi ja kysyi: olisiko hevosella mitään tohtoroitavaa. Ehkä hevonen heti veiarinsa tunsu, oletteli hän ainaki ölvinä ja vastasi hyvin ilomiehellä: "Sepä nyt todemmastaan oli onnen kauppa, että, tohtori rakas, juuri paikalle osasitte! Vast'ikään astuin puikon jalkaani, tehkäätte niin hyvin ja kisko-kaatte se irti"! Susi rupesi hyvin altiisti asiahan käsiksi ja kyykistyi kaviota katsomaan. Mutta samassa kun hän jo suutansa aukasi, hevosta muka reiteen tarratakseen, potkasta kamautti hevonen häntä niin tukevasti vasten kuonaa, että kaikki hampaat kurkkuperään kalisivat, ja juoksi tiehensä, naurain irvistellen tohtorillensa.

Paha on pahan palkka.

Luvunlaskullinen Arvoitus.

Selitys viime n:ron arvotukseen: 50 kivaaria.

Neljä kissaa olivat tappeluun valmiit ja heillä oli muita kissoja jokaisella apuna, jos jollekulle hätä tulisi. Itsekullakin oli yksi kissa edessä, yksi oikealla ja yksi vasemmalla puolella.

Kuinka monta kissaa oli tappelussa osalliset?

Tämän n:ron toimitti

J. P.

Helsingissä.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainosja.

Painosluvan antanut: L. Heimbürger.

F. Polak